

Kolozi Kolozi mwaalyaraavina Poli Pi karinyikwia Yidavakesi.

1-2 Kolozi mwaalyaihi nya'mweihī,

Kiraazitayarī wīlamwaaishasa'ne
 sarimī Gotiyare tewaanyaihi, neya'mwe
 Kiraazitayarīna līmwaga'manigasaihi.
 Sasareihiri nīmījī neya'mwe Timotilyi
 sainaai yihithaka! Gotiyai Nenimaangei
 yanga naange'na yihigaimwagana! Sarimire
 simunyavī kave kwaamu'nanya' yihwakana!
 Polnyi yune gamire simunyavī yawiraka
 Gotiyai kada' Kiraazitayarī Jizaazai Apozeliyainyi
 nyidahilakakeinyi. Sareinyi pikarya da'
 yihyasivanaabheinyi.

*Poli "Su! Su!" daka Kolozi mwaalyara nebwina
 yawiramaarya'neraavina Naangeri widake'nesi.*

3 Sariminyina Gotiyari yidaangada' yuya-
 gaa' naarimī "Su! Su!" wīdadasainaalyi.
 Sahwai nemire Naangei Jizaazai Kiraazitayarī
 Ganimaangelyi.

4 Naarimī sariminyina kadika mena dara
 wīnīwa'dolya'nanyi. Kolozi mwaalya sara
 Kiraazitayarī Jizaazarī dīraginna līmwadivī
 Gotiyare tewaanya yuyaraavina tewaanya
 wīvu'naderera. Sare'na sua wīdadasainaalyi.

5 Sasareihirīna Gotiyai mena yovrawakake
 Sigunyavīya yihyemwaalikennanyi. Sinnawī

yagaala tewaanyaviyə nebulya' sariminyi kihima'na' sarimi kadika mena wi'ne'. Yi sagaa' nayaa yemwaalya' kadika mena wi'nesasi.

⁶ Yagaala tewaanya daza' Kwaaka yuyavaki yuneba naanga yi'ma'nadevaabib' sariminyi yi'ma'nakesi. Daza' a'mwera limwagaresa'na tewaanya nawi'nyabwi marima'naabada a'mwe kwalaalyaraj' kwalaalya pwaraj' daza' limwaga'manigasa' sariminyi yi'hivanikebaabisasi. Sa' aayagaa'daasi yi'hyamaaraka sariminyi aayagaa' yagaala tewaanya savi kadika wi'neva Gotiyare yanga gaimwangebwi nayaa nebulya'na yawiranganna yeva sara yi'hivanikesi.

⁷ Yagaala tewaanya daza' Epapitraazai yihiiziwaakakabaabib' yi nebulya'na yawiranganesasi. Sarina naariminyi nehiyu'nadelyi. Sahwai Kiraazitiyar'i naarimiji ye'mwannewidaayadelyi. Sarei sariminyi gaimwange'na Kiraazitiyar'i diraginna limwaga'dei kuna nayaa widaayadelyi.

⁸ Nabaai sai nehitiwakelyi "Kurya Tewaanyai Kolozi mwaalyaraavina sara wi'jaavade'na Gotiyarereraavina tewaanya wi'yu'naderera." Yuya sare'na Gotiyari "Su! Su!" widadasainaalyi.

⁹ Sarevi aayagaa' naarimi kwainaai yagaala sa' kadika wi'njwa'dola yiri'ka dazarikidaasi sariminyi gaimwange'na Gotiyari widina. Naarimi yidaangayidaanganya yada' yagalya'mata myadasainaalyi sariminyina. "Sahwara gimirre simunya' nebulya'na yawirangabika! Yi kumi sara yune sidu'nakera

yıma'nıpıka! Yi Kurya Tewaanyai yawıta nawı'nya pınıji sımunya yawıramarakya'neji wıjaavana! Dazabwi kumınyı yunebanna nebulya'na wılamılelımwagarana!” dola sara wıdadasainaalyı.

10 Naangere a'mwe nebulyara nayaanıga wi'na yamaripınebaabi' sarımi sara yamarya'na wıdadasainaalyı. Sara yıpıjavı Naangeri yılaaya wigalade'nanyı. Sarevi sarımi tewaanya gazangızangı yadıvı' yısıla yi'naadevaabi' tewaanya nawı'nyabwi marima'naabathe'nanyı. Nabaai sarımi Gotıyarı nebulya'na yawırangadıvı' yawıta daza' naanga yıhima'nade'nanyı.

11 Gotıyarı byaanna nawı'nyavına Gotıyai dıragınya yuya wıjaavada dıragınnıa yıhivaimwagathe'nanyı. Sarımi yıniıga dıragınnıa maredaa'dıvı' taanginya yuyangı maredaapıneihı sarımire sımunya' yıwa'nadıkaata yade' mi!. Sarevi sarımi yılaaya jide'nanyı.

12 Nımwari “Su! Su!” duzide'nanyı. Sai sarımińyıne yıhıthahılkaka gamire sa sarımińyıne kuryaraavıne sa maarya'na yıniıga wi'na yıhimwaanihadelyı. Sarevi Baaka naangevi mwaalya'nera Gotıyare tewaanyarajı je'mwannamaaryideihılyı.

Kıraazıtıyarınajıgamire wawınyabwinajınesi.

13 Gotıyai Saataanımire jıhınyavıya dıragınyayı ayına nemaaraka gamire Gawaalıvaangerıne maremwaaidevi

yı̄sava'naavı̄ nemwaaihakelyı̄. Gawaalı̄vaanga dazai gamı̄nyı̄ tewaanna mena wima'nakelyı̄.

14 Sahwai nemı̄nyı̄ne'na yakevī Gotı̄yai mena neyatavamaarakeinera. Nemı̄re kayaa'nanya mena nemarası̄'nakeinera. Yı̄ sare' Gawaalı̄vaangerı̄nyı̄. (Gawaalı̄vaangerı̄na Gotı̄yai ayı̄na nemubya'nebwi kın̄nnakeinera. Gotı̄yai nemı̄re kayaa'nanya nemarası̄nya'nebwi kın̄nnakeinera. Yı̄ sare' Gawaalı̄vaangei yakevı̄nyı̄ra.)

15 Gotı̄yare Gawaalı̄vaangei Gotı̄ya nemı̄ tı̄nna mwanganyadaanya saibısai avaainanyalyı̄. Sahwarī tı̄nna wangadaa yı̄ dazagaasagaal' Gotı̄yarı̄ wangadaanyı̄. Yuya wakyaaka gazasavı̄ sahwai munyaba mwaalı̄kelyı̄. Yı̄ sangı̄ne aaya kaavı̄lyalyı̄. Sı̄nnawı̄ mwalı̄bainyaakelyı̄.

16 Sare' dare'nanyı̄. Gotı̄yai sara kyawı̄ryaa' Gawaalı̄vaangei sı̄gunyavı̄jı̄ Kwaakevakı̄jı̄ yuya sa wakyaakengı̄. Nemı̄ tı̄nna wangadaanyajı̄ tı̄nna mwanganyadaanyajı̄ yuya sa wakyaakengı̄. Mwanganyadaanyaraavı̄daa'nyara ejelīyara maremwaaidīvisara dı̄ngaka? Dı̄ragı̄nnakerı̄ dı̄ngaka? Ejelīya naangera dı̄ngaka? Ai yuyaraavı̄ wakyaakere. Yı̄ Gotı̄yai sara kyawı̄ryaa' gamı̄re yuya dazahı̄nı̄ wakaka gamı̄nyı̄ yı̄laaya yı̄galya'ne wakyaakengı̄.

17 Nabaai sı̄nnawı̄ gamı̄ salı̄t. Dı̄vidaa'nyı̄ yuya dazahı̄nı̄ngı̄ra. Sahwarī yuya yı̄nya'ne warı̄kengı̄. Yuya sa lı̄mwadaa'nyı̄ kumı̄ sa kumı̄reba warı̄kengı̄. Sarennna yuyangı̄ munyaba mwaalı̄kelyı̄.

18 Gamı̄ sai gamı̄re kıl̄aakejı̄kı̄ Mı̄nyagı̄nyalyı̄. Gamı̄re kıl̄aakejı̄! gamı̄re kusı̄laanyavı̄yajı̄kı̄ra.

Yi sahwareraavina aaya kaavilyalyi. Sai aaya mudi'nanyai bainkeraayawi ayina yidikaavakelyi. "Sahwai yuyaraavi yuna wavilavana! Yuyaraavine sinnawinyai yuna yima'nana!" daka ayina yidikaavakelyi. Sarevi yuyangi munyaba mwaalikelyi.

¹⁹ Gotiyai dara wigalake' "Nimi yuneinyi Nyibwaaliavaanga dazar kuna wimwaalima!" Daka sahvari yunebanna wimwaalakelyi. Sare'na sahwai Gotiyare kima'bwa'nya ke'ba'nanyalyi.

²⁰ Yunebanna wimwaalaka sahvari Kwaakevakiya saji Sigunyavya kiniji yuya sangina yune avaaimunyi'na wie'mwannakelyi. Gamire Gawaaliavaangere tawe' yisaviri walaabakev Ganimaangei yuya sangina narya wakakelyi. Sarevi Gotiyai ayina nemaaraka gamire Gawaaliavaangerine maremwaaidevi yisava'naavi nemwaaihakelyi.

²¹ Nabaai sarimi sinnawi kigaakuna Gotiyari menyaba kengir'i mwaalesaihili. Sarimire simunyabwi yada girikitinananyabwi yesavidaa'nyi sarimire simunyangi sahvari yikamaangeihi mwaalesaihili.

²² Sasareihi kir'i dahaa' Gawaaliavaangei kilaa'nakei yisaviri mena balakevi avaaizimunyabwina yihimwaaiha!. Sai sasara yaka sa' gaminyaawinna makabya yihya'negaa' sarimi nawi'nya tewaanyaihi girikitmaayaihi gaminyaaba yiwtawakya maayaihi saihi mwaalya'neihiri avaaizimunyabwina yihimwaaiha!.

²³ Yi diraginna limwangebwi nayaa kuna

pada'galalimwaga'na yipijaihi nawi'nya
 tewaanyaihi dimwaalyide'nanyi. Nabaai
 simunya kuna ddraginna yawi'div'i
 ddraginna nebwina dithaayila! Kwaasiya
 pin'i nayihimwagi'nadika! Sarevi sarimi
 yagaala tewaanya savine yemwaalya'nebwi
 nyagalya'mapika! Yagaala tewaanya sa'
 sarimi kadika wi'nesasi. Nabaai a'mwe
 yuyara Kwaakevakti yuneba mwaaihasaraav
 Kiraazitiyarera wijiwakamarivanigasasi. Yi
 nabaai nimti Polinyi yagaala tewaanya dazavina
 widaayadinya tewaanyainyi yima'nageinyira.

*Pol Kiraazitiyare kusilaanyaraav
 widaayakebwinesi.*

24 Dahaa' nimti yilaaya yivanige. Sarimi nyi
 wigaimwange'na daangebwi maa'dinya'na
 yilaaya yivanige. Nabaai Kiraazitiyare
 kusilaanyaraav gaimwanga ya'neinyi. Sahwara
 gamire kilaakejikira. Kusilaanyara sahwaraav
 gaimwagya'neinyina daanga pin'i kuna warit'.
 "Kiraazitiyari widaayadinya'na daanga dazabwi
 yunebanna yi'mwannima!" dadit daanga yune
 nimtre kilaakejikti kuna maa'manige.

25 Nimi sahwainyi Naangere kusilaanyaraav
 widaaya'neinyi yima'neinyi. Sare darevinanyi.
 Gotiyai sarimi nyi ne maremwaaidinya inayi
 nyidahilakakeinyi. Gotiyarine yagaalya'
 sarimi nyi yune'na yihibwaridaakwia'neinyi
 yuna widaayadinya inayi yima'neinyi.

26 Gotiyari yagaala sa' nebulya' yoimava
 jalikurakyasi. Yuya sinnawi kigaasi a'mwe
 yuyaraav mwalibainyaasaraav nebula sa' lika

yulyarakesi. Kiri'! dahaa' ku'maayaba Gotiyare tewaanyaraav'i mena wijiwaaina'!

27 Gotiyai dara yawirakesi. Sahwaraav'i nebulya' yoimavajalikurakya savine sidusabwi wijaavima! Nebula daza' daresi. Ajimya yuyangiya a'mweraav'i wana nawi'nyaanga yanga yiniga yadesi. Yi Kiraazitiyai sarimi nyinyira. Sare'na Gotiyaryaba byaanna nawi'nya kininnakeihi je'mwannamwalaawide'na sarimi diraginna yemwaaimaniga'.

28 Kiraazitiya sahwarina wijiwakamaryadaanyaine. A'mwe yuya kwaraav'i "Mala nayaajiwannyila!" dadaa pada'galemwaihadaanyi. Nabaai nemi yawita dala pininna pininnanyanna yawi'daa a'mwe yuya kwaraav'i wijiwiryadaanyaine. "Gotiyaryawinna a'mwe yuya kwaraav'i makabya yaadehaa' sahwara Kiraazitiyar'i wilamwaihasara gamire a'mwe yune nebulya'nanyara yuna mwaabika!" dona sara wijiwakamaryadaanyaine.

29 Sara yima'nya'neinyi nabaai yagiag'i naanga yadinyaainyi. Kiraazitiyai gamire diraginya naangevi nyidikaa'bwa'devi diraginya daza' kininnakeinyi diraginna yawi'di yagiagi naanga yadinyaainyi.

2

1 Sare' dare'nesi. Ni'mi sarimi nyina "Dara yawipi'ka!" nyivu'nivanikeinyi. Sarimi nyi wigaimwange'naji a'mwe anga Layothiziya mwaalyaraaviji niminyina wi'nesara nimire sinnyiki manyanganyadivita a'mwe yuyaraaviji

saih̄ir̄ina nyidikaa'bwa'deinyi d̄raginna yawi'di yagiyagi naanga yadinyaainyi.

² Sareih̄ir̄ina “Sahwara kale yaburi ye'mwannamwaaibi'devi kumire simunyangi Gotiyai d̄raginya yivaimwagana!” dena yihihiyanige. Nabaai nebulya' yoimava-jalikurakyavine tewaanya nawi'nyaanga yuyangina aaya kaavilyavina sarimire simunyangi jawiramarakinyide'nanyi. Yi Gotiyare nebulya' yoimavajalikurakyav yune'na jawiranganyideihiliy. Kiraazitiyai gami sai nebulya' yoimavajalikurakya savina aaya kaavilyalyi.

³ Sahwari yunebanna yawita dala yuya pininnanyaji simunya kima'nyawi wa'dej i yuya sa wiwarikelyi. Nigwia wakadivita bengiyavi nigwia yunebanna wa'devaaiibi' wiwarikelyi yuya sa.

⁴ Sare! “A'mwe aane pwara kwara sariminyi kwaasi wabwiwayagaalyabwina wijs'na kwaasiyavi namarulawakipidika!” dena yihihiyanige.

⁵ Sare! dare'nesi. Nimirre kilaakejiki sarimiij mihye'mwannamwaalyige. Aawa. Nimirre kuryai sarimiij yihiye'mwannamwaalika. Sareinyi yilaaya yadi dara wangamanige! “Ai, avaazimunya ye'mwannamwaaidiyi! Kiraazitayar d̄raginna kuna limwaga'manigasaihi daaka!” Sara dadid̄raginna yawi'di sariminyina yagiyagi naanga yadinyaainyi.

Nem i Kiraazitiyalyi avaaimwaalya yadaa

gaala nebulyabwi maraadevwinesi.

6 Sarev̄daa'nyi K̄iraazit̄yai Jizaazai Naangeri mena maaretabaai sahwar̄ nayaa kuna jamarila!

7 Ȳi ȳsai kwaakevak̄ d̄raginna ȳiniḡdavadaa'devaai sahwar̄ nayaa d̄raginna kuna d̄ithaaȳla! Ȳi ange' kutaȳta d̄raginyaraavi a'ba d̄raginna maredaa'devaai sahwar̄ naanga j̄vaimwannȳla! Ȳi s̄innaw̄ Epap̄raazai yagaala yuya' ȳihiz̄waakakabaaib̄t̄ yagaala daza' d̄raginna kuna dana jaw̄rila! "Naanga nebulyasi." Got̄yar̄t̄ yuyagaa! "Su! Su!" kuna d̄raginna w̄idi w̄ija jīla!

8 Mala nayaa j̄wannȳla! A'mwe aane pwai kwai gaminȳi m̄idinya'neih̄ri w̄ila nȳhiramwaaihad̄ka! Sarim̄nȳi ȳhusinna yagaala yawisabwi ȳihiz̄waakade' kwaasi naȳh̄ithath̄ka! Yaw̄ita sabwi kunebuliȳ. Kwaasiyabulȳ. Kune sare' darev̄nȳi. Aanga'mwe gaveraav̄rebulȳ. Kwaakevak̄ya dala p̄bwina p̄bwinanyaj̄i k̄maakiyaburaj̄i sabwi w̄ij̄waakyabulȳ. Kwaasiya sare' darev̄nȳi. K̄iraazit̄yarine majadiv̄visabulȳ.

9 K̄iraazit̄yar̄t̄ Got̄yai yunebanna w̄imwaalake'na kwaasiya sa w̄ila naȳhiramwaaihad̄ka!

10 Sahwari w̄lamwaaihasa'na sarim̄re simunyav̄i yunebanna ȳihimwaalike'nanȳi. K̄iraazit̄yai maremwaaaidiv̄ta yuyaraj̄i d̄raginya yuyaraj̄i saraav̄i munyaba mwaalikelȳ.

11 Sahwari w̄lamwaaihasav̄i sarim̄re k̄ilaaka gurya da'n̄kerabisaihi ȳma'ne'.

Sa aagılaakajıkine mika! Asası gurya
 yihıthavetaihi mika! Aawa. Kiraazıtayı
 sarımire kilaakejıkıya yawita yuyabwi
 sımunya yawakevıne sabwi mena yuna
 dawası'nakelyi. Yı sımunya dazabwi kuna
 mihiaremwaalyıkeihılıyı. Yı daza! kilaaka
 gurya daya nebulyabulyı.

¹² Sarımire bavıtaazıyavı Kiraazıtayı
 ye'mwannabaleva sahwalyı ye'mwannayihılıkyı'rakaka
 sahwalyı ye'mwannayıdıkavımwaaiphy
 yihyakeihılıyı. Gotıyai dıragınna yake'
 lımwagaresavı sara yihya!. Yı sahwai
 Kiraazıtayı bainıkerayaawı ayına
 yıdıkaavake' lımwagaresavınyı.

¹³ Sarımı sınnawı yiwetawakya yesavıji
 sarımire kilaaka gurya da'nıkeihi
 mamwaalyadıvı' sarımire kilaakejıkıya
 yawısabwi yihımaremwaalakeviyi
 sarımire kuryara bainıkeihılıyı.
 Sare' kırı' Gotıyai Kiraazıtayı
 gaala ye'mwannamwaalya'neihırı
 yihımwaaiphyakeihılıyı. Yı Gotıyai nemire
 yiwetawakya yuya nemarası'nadelyı.

¹⁴ Kılanya yuya dınıkengıya neminyı "Wala-
 marakıma!" dada pikarıyıkwia neminyıne
 tıvkısa' kotıyavı wılagalapwelımwagata
 sa' neduumwagasi'nakesi. Pikarıyıkwia sa'
 neminyıji gamınyıji tınnýaba wa'dısıya'
 makwokesi. Sahırı' yısavıri maratamarımwia
 neyakesi. Kiraazıtayı yısavı balakevi
 yunebanna yı'mwannakesi.

¹⁵ Dıragınnya maremwaaidıvıta
 kayaa'nanyaraavırejı ejelıya naangera

kayaa'nanyaraavıreji marası'nakelyi. Nabaai
yıta yovihırarannıkevi Kıraazıtayı sahwaraavı
wavlavaka yuyaraayaba maalıkeraavı
wımwaaiahakere.

16 Sarevıdaa'nyı a'mwe pwai kwai yaasıwa'na
kuna yıhızıdavaja' sahwarı kadıka mu'nıpına!
Kıwinya dınıka wapaaya tıka nyabwinajı aalya
pınıjı nyabwinajı kwarame munnegaa'najı lawe
mudıkikinajı kwazaakegaa'najı dıhınyırayıla!

17 Yuya daza Kıraazıtayıne dıviya'ne
nawı'nya yıma'nya'nenna a'mabaalyangi.
A'mwere kılaakejı' widavadaa'nyı gamıre
a'mabaala saamınya' sınnawi waa-
manıke'bısası. Yı Kıraazıtayı kılaakejıkıra.
Sahwai nawı'nya nebulya'nanya aaya
kaavılyalyı.

18 Nabaai pwai kwai yaasıwa'na kuna
yıhızıdavaja' dıhınyırayıla! Gamıre
sımunyavı yawı'da sarımińyı marulawakya'na
“Ejelıyaraavi yılaaya jıla!” yıhıthazarı
dıhınyırayıla! Sare sai wajavı tınnna bangana'de
pınınnna dazavıjı gamıre kılaakejıkıya sımunya
yawakeburı sara yawı'de'na yaasıwa'na
pihadıka yajavıjı sahwarı dıhınyırayıla!

19 Sahwai sara yada Kıraazıtayı nemıre
Mınyagınya nebulyarı dıragınnna lımwaga'derı
yagalya'mavakelyı. Mınyagınya kumıre
kılaaka yuyajıkaavına wıgaimwada dahaalyajı
wırılyajı kılaakejıkaavıya yunebanna yı'nıkengı
yunebanna nayaad yadevaabı' Gotıyare
sımunyavı nemıre Mınyagınyai gamıre
kılaakejı'na gamınyı kusılaanyainaavı kuryara
naanga yıma'nıpı'de'na sara nemwaaiahadelyı.

Kiri! Minyagi'nya sarı yagalya'mavakelyi.

20 Sarimi Kiraazitiyalyi mena ye'mwannabalesava'daa'nyi Kwaaka davakiya kimaakiyabwi midinya'neihi mamwaalyigasaihilyi. A'mwe bainkei gamire ti'vikita yuyanna yagalya'mavakabaaib'i mamwaalyigasaihilyi. Sarevidaa'nyi a'mwe Kwaaka davakiyara mwaaihatabaaib'i mamwaaibinera! Kiwinya sasara dinikengi dalaangewi dula'naride' be'nanaka!

21 Pwai dara kwaasi yihiithivani! "Sare malimwadinnna! Sare aalya! sare tika wapaaya managaangadinnna! Asi mime'ninnna!" Sasara yihiithivani ka kimaakiya ya'neihi mamwaaibinera!

22 Yuya daza nemi nadaawori mena yimaanyina yadengira. Siwalikevinengi. Kuryaraavine mi'ka! Yuya kiwinya dinika daza yune a'mwerana yadi'i! yune a'mweraavire wiijaakyangira. Gotiyare mi'ka!

23 "Kiwinya sasara dinika sa wawinya diraginna yade, yi yune a'mweraavire simunyaburi lotuyavina neminyi yidikavimwaaiphy'a'naj'i yi nemi saina kwaakewi mwaalya'naj'i yi neminyi marulawakya'neina nemire kilaakej'i mala tannya'naj'i sare'na a'mwera 'Sabwi simunya tewanya kinnakesi,' " yawipi'kajinyira. Sare! kiri! simunya yawakeburiya saburi walamarakya'na sabwi neminyi yiniga wi'na negaimwagathevwi mi!. Aawa. Sabwi kilaakejikya simunya yawakeburi yidikavimwaaida pihadikebwi yima'naabadevulyi. Sare'na kadika

mu'niptinera!

3

Nem'i a'mwe mudikeina yima'nona yaannebwinesi.

¹ Sarevidaa'nyi Gotiyai Kiraazitiyariji mena kihye'mwannayidikaava' sarimi gaala mwaaihasav munya ke'banyanna dívirila! Munya dazaba Kiraazitiyai mwaalikelyi. Yi Gotiyare aangasiryaba nawi'nyaba diraginnakeba mwaalikelyi.

² Yuyagaa' munya ke'banyanna kuna jawirila! Kwaaka davakiya gavengina simunya kuna myawiipiña!

³ Sare' darevinyi. Sarimi mena bainikeihi, yawakebwu yagalya'mavesaihilyi. Sarimire gaalyabwi Kiraazitiyalyi Gotiyaryaba kima'nyawi ye'mwannarikesi.

⁴ Kiraazitiyai sarimire gaalyabwina aaya kaavilyalyi. Dívi sagaa' ku'maayaba yima'naabathehaa' sarimi sahwalyi Gotiyare byaanna naangevinjae'mwannayima'naabyideihilyi.

⁵ Sarevidaa'nyi sarimire kilaakejikiya simunyavi Kwaaka davakiyaburine yuya yiħwarika sabwi yinahu diramakyila! Niimi dare sabwina dívanige. Kayaa'nanya girikit'a'nanya yabulyi, jilikeri yabulyi, simunya' dikaa'da kayaa'nanyannebuli, kayaa'nanyangina wi vu'nya'nebuli gilyivisajti niggwiajti sangitiganaarya diraginna yabulyi, sarengira. Tiganaarya diraginya sa' kwaasi gotiyaraavi yilaaya maryabulyi.

6 Yuya sarennna yadivisaraavina Gotiyai gamire senna tikebwi tivikisa'ne daanga wijaavadelyi. Sarevi sassare sabwi mipina!

7 Nabaai sinnawti kigaa' sarimi kwaihi a'mwe sassare dazaraji ye'mwannamwaaidivisagaa' sassare saburi yamaryesaihilyi.

8 Kiri' dahaa' sarimi yuya darebwi nayaadimarakyila! Senna tikebulyi mayagaala yarai javulyi simunya' kayaa'na yabulyi biraifyagaala javulyi sarimire maangevi maa'maayagaala javulyi.

9 Sarimire srya'mweraavi kwaasi yagaala mudipinera! A'mwe yawakeburiyaihire yawisabulyi nabaai sassare yabulyi

10 mena yiraipurakeva a'mwe mudikeburiyaihire yawisabwi mena baazi'ma'nesavi yuya sabwi mipinera! Gotiyai a'mwe mudika dazari wimwaaidelyi. Sahware simunya mudike' wakada mudikeri kuna wimwaaidelyi. Gotiyari nebulya'na yawiranganya'neri Gotiyare kima'bwa'nya ke'ba'nanyaibi' avaaina wimwaaihadelyi.

11 Sareyaba yuyara mudikera yima'nyina. Girikiyai (Anga Pimaginyai) dingaka? Juyai dingaka? Yi kilaaka gurya da'nyabulyiyai dingaka? Kilaaka gurya mada'nyabulyiyai dingaka? Yi sikuluya miwirinyakei dingaka? Yaalasabwi yadei dingaka? Yi yaasiwa'wawinya yadei dingaka? A'mwe tewaanna mwaaiidei dingaka? Yuya sare saraavi Gotiyai maa'derera. Naange'na daaka! Aawa. Kiraazitiyai yuya maremwaaida yuyaraavina sabwi avaainanyabwi wiakelyi. Sarevine'na a'mwe

dala nabinya yuya sareraavि wìlamwaalikelyि Kìraazítiyai.

¹² Sareviдаа'nyи Gotiyai sariminyи mena yihithahilakakeihi, gaminne tewaanyaihi sariminyina tewaanya wivu'nivanikevi darebura divaazi'ma'nyila! Sariminyidaa'nya pwaraavina kale nayaa yihyana! Nayaa bwiwanna jila! Sarimire simunyabwi kwaakeba walamarakinna jila! Kave yadivи' sarinnya yaya mamakinyi jila! Sarimijiya pwaraavи kwaamu'nanyabwi jila!

¹³ Kumire yagaala nayaa wi'nadivи' kave jila! Sariminyidaa'nya pwai kwai gannya gya'mweri kayaa'nanya yaja piri'na yagaala kininnakei yiwetawakya daza' wimarasi'nana! Yuyaihi sara jila! Naangei Kìraazítiyai sarimire yiwetawakya mena yihimarasin'nakabaaibи' sarimi kawaihi nayaa sara jila!

¹⁴ Yuya saburaavи wivu'nya'nebwii wavila'devulyi. Wivu'nya'ne sabwi sariminyi yihivaazi'makwana! Sara yihyade'na nawi'nya sabwi yuneba yi'mwannada avaazimunya yuyaihirri goya marirakurakya yihyathesi.

¹⁵ Kìraazítiyai sariminyina narya wakakevi kwaamu'nanyabwi sarimire simunyangi nayaa nebwina mareyihimwaalana! Sarimi Kìraazítiyare kusilaanyaihi kilaaka avaala pijit'na yima'nya'neihirri Gotiyai kwaamu'nanyabwi maarya'neihirri jika yihizivwaramaarake'nanyi. Sare'na yuyagaa' Gotiyari "Su! Su!" duzideihili.

¹⁶ Kìraazítiyare yagaalya' sariminyi nayaa nebwina yuna wìlayihwarana! Sarimi

yawita p̄ininnna p̄ininnnya tewaanya
 yawi'div'i' sarinnya s̄rya'mweraavi nayaa
 w̄ijjwaakadiv̄isavijj "Nayaa kave j̄ila!"
 javada'gaidiv̄isavijj yuna w̄ilayihwarana!
 Sarimire s̄imunyangi daata Gotiyar! "Su!
 Su!" yange'na nayaa w̄idadiv'i' daata
 Saamijj ȳledaasajj kuryaraavi diragi'nya
 ȳvaimwagya'ne daasajj sajj d̄zavada'galyila!

17 Gazasa' daazajj gazasa' yaajajj sa Naanga
 Jizaazarinevi nayaa j̄ila! Gaminyi, Gotiyai
 Nenimaanger! "Su! Su!" nayaa w̄idadiv'i' sara
 nayaa j̄ila!

*Kiraazi'tiyarerajj kumi'nyi angevi
 mwaaihasarajj ȳnyabwinesi.*

18 Balaangengihi, sarimi Naangeri
 w̄lamwaaaihasav Gotiyare ȳda'maraangebw
 yipinevi sarinnya a'mweraayawi dalaangewi
 nayaa dula'nariila!

19 Kwalaangeihi, sarinnya a'mwengina kale
 yihyana! Ȳi sahin'ingi kayaa'na yadi'vi' kumire
 s̄imunyangi kayaa'na nyuigaibithika!

20 Kaimiraayamili, sirinimaanga
 sirinaangengire yagaalyangj yuya sangina
 nayaa dimidinyila! Sare' darevinyi. Sarimi
 Naangeri w̄lamwaaaihasav sare' Gotiyari
 wigайдevinyi.

21 Kuvinimaangeihi, maiyagaala mudipina!
 Sara kyapijji nayaa mamidinyi nyipika! Nyagalya'mapidika!

22 Yaasiwa'wawinyaahi wawinya
 w̄daayadiv̄isaihi, sarimire kilaakejikiya
 maremwaalyaraavire yagaalya yuya sangina

nayaa d̄imidinyila! “Wawinya nawi'nya yivanikelyira,” yawiranganya'nenna kumire t̄nnyarina kwaasikuna nyipi'ka! Aawa. Naangerina lika nayaa yadivisavi sarimire simunyabwi wawinya'na nayaa yida'na warana! Sareihi nayaa d̄imidinyila!

23 Wawinya gazasa' yaaja sahini wawinya ya'na sarimire kuryarajt̄ diraginna jila! A'mweraavt̄ widaaya'nebaaibit̄'na mi!. Aawa. Sarimi Naangeri widaaya'neihi jila!

24 Sarimi yawi'maniga! “Divi sagaal Naangei neminyi tivikita nejaavadelyi.” Tivikita sarimi maarya'ne daza! Gotiyai mena dahilakakesi. Sare' darevinyi. Kiraazit̄yai, sarimire Naangeri widaayadivisaihiliyi.

25 Sare' darevinyi. Widaayadei yiwtawakya yadei, sai gamire kayaa'nanya yade dazabwine tivikita maaradelyi. A'mwe sara yadivita sabwina avaaina maryawi'bwa'delyi. Pwaraavt̄ gevwi maryawi'bwa'dei mi!.

4

1 Maremwaalyaihi, wawinya yihithaayadivita yaasiwa'wawinyaaraavt̄ tewaanya nayaa yida'maraangebwinajt̄ tivikita avaainanyajt̄ jila! Dara jawirila! “Nabaai nemi Naangeri kwaakewi mwaiddaa sahwaraavt̄ nayaa maremwalaana! Neminyijt̄ Naangei nemire marenemwaaidei Sigunyavt̄ mwaalika!” Sarevi nayaa sara jila!

Naangeri wija'nebuliyi mwasawinyaraavt̄ wia'nebuliyi sabwinesi.

2 Sarim̄i Gotiyari wijavuri nayaā diraginna d̄il̄mwagarila! Naangeri yidaanganyavi nayaā pada'galayawt'div'i Gotiyari "Su! Su!" duzila!

3 Nabaai Gotiyari wijahaa' nem̄i sainaav̄i dara negaimwagathe'na jithaanganyila! "Gotiyare yagaalya' Apozeliyara wijiwaakya'neraavine kaadihisa' wi'baasana! Kiraazitiyarine nebulya' yoimavajalikurakya' widipika!" dapiji sara jithaanganyila! Nebula daza' widevina kalavuzav̄i wiла nyirakesav̄i sara duzila!

4 Nebula daza' widiwijavaaib'i nim̄i ku'maayaba nayaā jalikurakideinyina Gotiyari jithaanganyila!

5 Sarim̄i simunya nayaā yawi'div'i a'mwe mwasilaanyaraav̄i Naangeri malimwagarigasaraayaba kaanya nayaā jamarila! Yuyagaa' sara jila! Yirikerika yaasiwa'na nabothika!

6 Sarim̄ire yagaalya yuyagaa' yangane tewaanaange widadaapi saaiyikunaabwia'b'i waburya kuna wima'nana! Sarevidaa'nyi ḡim̄ire limwangebwina a'mwe gazarizar̄i yagaalya ayina ja'nawija' sarim̄i kuna yiniga wi'na yipneihili.

Pikarya aayagaa'ne yagaalyasi "Nya'mwana," wijasi sanginesi.

7 Niminyina nyima'naabade yuya sanna Tikikaazai sarim̄inyina bayihiziwaakadelyi. Sahwarina tewaanya nyivu'nadelyi. Sai neminyine negaimwadevwi diraginna limwaga'delyi. Sarei nemij̄i Naangeri ye'mwannawidaayadelyi.

8 Sariminyawinna nimti maryasivanaabihē yune dathahiriwaai ya'nei. Yit "Apozeliyara gatha'dara dahamwaaikhava!" dapiti dneyawiranganyide'na. Yit sahwai sarimire simunyangi diraginya yivaimwanga yihyade'nanyi.

9 Sahwariji Wonizimaazarì maryasivanaabihelyi. Sahwai neya'mwe nebulyalyi. Sarina nevu'nadelyi. Sahwai sariminyawidaa'nyalyi. Sahwaraai adava yima'niwaka yuya sanna sariminyi yihizikaderaalyi.

10 Aarizitaakazai nimiij kalavuzavì nye'mwannamwaalikei sariminyi "Nya'mweihi!" yihithivanì!. Nabaai Maakiyai Baanavaazare gahimilaangei "Nya'mweihi!" yihithivanì!. Sahwarina yagaala yihithasaabevi, sariminyawinna bi'mavajarì nayaa dimaaryidelyi.

11 Jizaazai, Jaazitazai wo'nikei kwalyi "Nya'mweihi!" yihithivanì!. Juyaraavire yisavaakidaa'nyi dazahwarana nimiij Gotiyare maremwaaide' naanga giriwange'na ye'mwannayadaanyarera. Sara nyadivì nyivaimwadivisainyi.

12 Epapiraazai sariminyawidaa'nyai Kiraazitiyai Jizaazarine yaasiwa'wawinyai "Nya'mweihi!" yihithivanì!. Yuyagaa' sariminyi gaimwange'na Naangeri yidaanganya'na yagiyyagi naanga yadelyi. Sai Gotiyari "Sahwara a'mwe nebulyara diraginna daaya'na wi'mwaaikhana! Sarevi kumire simunyabwi yuya Gotiyare yawita sangi nayaa nebwina

yawiranganya'na wimwaaishana!" dada
yidaangadelyira.

13 Sahwarı mena wangadienyi dara jalıkurakıvanige. Sai sarıminyine'najı Layothızıya mwaalyaraavınajı Yıyaraapolızı mwaalyaraavınajı yuna diraginna yawı'da yagiyagi yadelyi.

14 Lukıyai, dotarına tewaanya nyıvu'nadelyi Dimaazalyı saraai "Nehırya'mweihil!" yıhıthıvanıgi.

15 Nıminyına neya'mweraavi Layothızıya mwaalyaraavı "Nya'mweihil!" duthaawila! Nabaai Nibaavıji gamire angevi Naangere kusılaanyavıyaraavıji "Nya'mweihil!" nıminyına duthaawila!

16 Nabaai pıkarıyıkvia daza' sarıminyaba mena danganapıji Layothızıya mwaalyara Naangere kusılaanyavıyaraavına sara kwarajı dangabı'de'na jaasidesi. Nabaai pıkarıyıkvia Layothızıyaraavıne' yaasıvanıge' sarımi kwaihılıyı nayaa dıthanganyıla!

17 Nabaai Aakipaazarı dara duzıla! "Naangerı wılamwaaihınyavı wawınya' maaragınya' nayaa javada'gainana! 'Yune'na nayaa nebwina yıma!' da'gızı sara ja!"

18 Polınyı nımi sainyi "Nya'mweihil!" yıda'manıgesi. "Pıkarıyıkvia daza' Polı neyasıwaabıka!" yawisa'na nımi're asası yıda'manıge. Kalavuzangevi kuna mwaaiheinyına nayaa yawı'dıvı' Gotıyarı duzıla! Naangere yanga gaimwangebwı sarımiyi yıhye'mwannarana!

Kolozi 4:18

xxi

Kolozi 4:18

Polî

**Yipma Genesis and New Testament
Genesis and The New Testament in the Yipma/Baruya
language
Buk Stat na Nupela Testamen long tokples Yipma long
Niugini**

copyright © 1993, 1994 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Yipma (Baruya)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Video recording © The Jesus Film, a project of Cru.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-02-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 9 Oct 2020
ef60f748-49e3-5ee0-8e6d-a25b74b7a93c